

Isa Memishi, ARAPSKO-ALBANSKI RJEČNIK - KAPITALNO DJELO ZA ALBANSKU I ARAPSKU KULTURU, FJALOR ARABISHT-SHQIP, (Muğam 'Arabī-'Albānī), Libri Shkollor, Prishtinë, 2011, Tom: 1- elif-çad, I-XVI +1-1086 str.; Tom 2: 1087-2090 str.

Trenutak kada se albanskoj javnosti predaje *Arapsko-albanski rječnik*, čiji je autor Isa Memishi, od posebnog je značaja. To je rijedak događaj u historiji albanske kulture, u cjelini, a posebno je veliki događaj za albansku leksikografiju. Rječnici su mostovi koji povezuju jezike i narode, s tim da ovaj arapsko-albanski rječnik, uspostavlja vezu između jezika i naroda koji pripadaju dvjema različitim jezičkim porodicama: *indoevropskoj i semitskoj*. Putem ovog rječnika osnažuju se veze između dva naroda, jednoga koji živi u Evropi – ali vodi porijeklo sa azijskog kontinenta, dok drugi živi u Aziji i Africi, ali i sam ima azijsko porijeklo. I Albanci i Arapi potječu iz Azije, koju smatraju kolijevkom ljudskog roda. Kontakti između ovih naroda isprekidani su negdje u davna vremena, ali ponovno uspostavljanje albansko-arapskih kontakata javlja se od desetog stoljeća naovamo. Do 14. stoljeća, malo je teže govoriti o ovim vezama, ali od 14. stoljeća pa do našeg doba ove odnose učvrstio je *Kur'an časni* - dakle izvor islama. Taj izvor je na arapskom jeziku, jeziku kojem je posvećen i rječnik koji sada na velika vrata ulazi u albansku kulturu.

Rječnik kao ovaj, dugo vremena se očekivao u albanskoj javnosti, u krugu istraživača, publicista, naučnih radnika, pa čak i radoznalih ljudi koji žele obogatiti vlastita znanja i otvoriti nove vidike. U posljednje vrijeme bilo je arapsko-albanskih rječnika, u smislu udžbenika, za potrebe učenika školskog nivoa.¹¹

Pored rječnika Sulejmana Tomçinija,¹² rječnik Ise Memišija stiže u pravo vrijeme i popunjava jednu veliku potrebu za uspješnijim komuniciranjem između ovih dvaju naroda. Dolazi u jedno vrijeme kada svijet postaje sve manji i manji i kada narodi svijeta sve više imaju potrebu za neposrednim komuniciranjem.

Albanska javnost sada već ima u rukama *Arapko-albanski rječnik*, ima rječnik jednog svjetskog jezika, ravnopravnog u UN, a koji je prije svega jezik jedne svete Knjige – *Kur'ani-kerima*, knjige koja ne poznaje geografske granice. Kod Albanaca je ova knjiga stigla i prisutna je od 14. stoljeća. Albanci sada u rukama imaju rječnik ovog svjetskog, drevnog i velikog jezi-

11 Feti Mehdiu, *Flasim arabisht*, Prishtinë. 1987, pp. 90; Fahredin Ebibi, *Fjalor arabisht-shqip*, Shkup, 2005, pp. 510.

12 Sulejman Tomçini, *Fjalor arabisht – shqip*, Tiranë, 2009, pp 1138.

ka. Zasluge, u prvom redu, pripadaju autoru rječnika, ali time se može ponositi i Odsjek za orijentalistiku Univerziteta u Prištini, kao rasadnik u kojem je stasao i autor Isa Memiši.

Reći ćemo nekoliko redaka o strukturi ovoga rječnika. *Arapsko-albanski rječnik* dr. Isa Memishija (*Fjalor arabisht-shqip*), objavljen je u dva toma. Ima 2090 stranica, standardnog je formata za djela ovakve prirode. Podijeljen je kako slijedi: *Predgovor*, u kojem autor nudi čitaocu osnovne informacije o arapskom jeziku i upoznaje ga sa razlozima što su ga podstakli da se odluči za jedan ovakav poduhvat, *Uputstvo za upotrebu rječnika*, *Pregled arapskog alfabeta*, *Skraćenice i simboli za arapski dio*, *Skraćenice za albanski dio*, *Literatura*. Autor je koristio izvore na arapskom i drugim jezicima, istakao je kako su osnovni izvori na koje se oslanjao pri izradi ovog rječnika bili rječnici: *al-Mavrid Arabi-Ingilizi* Ruhi Ba`labakija i *Arapsko-bosanski rječnik* Teufika Muftića.

U prvom tomu str. 1-1086 obuhvaćena su slova: alif - đād, dok u drugom tomu str. 1086-2090, obuhvaćena su slova od t̄ā do yā. Stranice su podijeljene u dva stupca.

Autor se dosljedno pridržavao redosljedna riječi po korijenskom sistemu, vodeći računa o osobenostima arapskog jezika. Arapske riječi su vokalizirane, kao u svim standardnim rječnicima arapskog jezika.

Rječnik je katalogiziran u BKUK (Nacionalna i univerzitetska Biblioteka Kosova.) Na koricama nedostaje naslov na arapskom jeziku, na unutrašnjoj naslovnici ima i naslov na arapskom: *Mu`ğam `Arabī - `Albānī*. Ne bi bilo suvišno kad bi naslov na arapskom bio uvršen i u katalogizacijskom zapisu.

Činjenica je da nijedan rječnik ne može biti dobar rječnik za sve korisnike različitih profila, za sve potrebe i vremena. Ako je dobar, recimo za stručnjake iz oblasti književnosti, neće u istoj mjeri zadovoljavati novinare, ako je odgovarajući za pravnika, neće biti u istoj mjeri odgovarajući za biznismena itd.

Neovisno o tome, prof. dr. Isa Memishi ovim djelom popunio je veliku prazninu. Ovim je rječnikom pružio istraživačima, studentima, diplomatama, novinarima, biznismenima, političarima i mnogim drugima, jednu vrlo dragocjenu pomoć. Autor je svjestan, kako je kazao u svojoj uvodnoj riječi, da i njegov rječnik ne može biti savršen, ali je isto tako svjestan da nudi albanskoj javnosti rječnik jednog jezika, koji je i u albanskom podneblju bio jezik nauke, te i dalje jeste jezik islama, kao u cijelom svijetu.

Autor se odužio svojim studentima i svojim profesorima među koje spada i autor ovog prikaza. Bio sam u toku, od početka, dok je dr. Isa Memishi radio na rječniku. Pričalo se da se negdje radi arapsko-albanski rječnik. Ja sam mu uvijek govorio: "Ti radi tvoj posao!" Poslušao me, te danas Albanci imaju pred sobom dva arapsko-albanska rječnika, ali nijedan ne umanjuje vrijednost

onog drugog. Ono što nudi prvi nema u drugom, bez nekog prethodnog sporazuma, nego je to nastalo, jednostavno, spontano.

Treba naročito istaći da je dr. Isa Memishi o vlastitom trošku objavio prvo izdanje: *Fjalor Arabisht - Shqip*, 2011. Nedugo zatim, pojavilo se iz štampe drugo izdanje, čiji je izdavač poznata izdavačka kuća iz Skoplja, "Logos - A" Shkup – Prishtinë - Tiranë, 2014.

Feti Mehdiu